LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av bostadshuset på Hammelsbo 1:8 i Gnosjö

Linderson, Hans

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

Link to publication

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2024). *Dendrokronologisk analys av bostadshuset på Hammelsbo 1:8 i Gnosjö*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2024:83). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Download date: 07. Nov. 2026

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

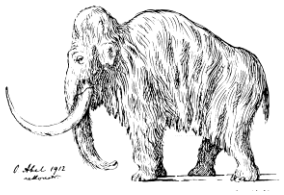

13 Oktober 2024

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2024:83
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV BOSTADSHUSET PÅ HAMMELSBO 1:8 I GNOSJÖ

Uppdragsgivare: Sverker Steen, Gitarrvägen 1B, 43544 Mölnlycke
Område: Västra Småland **Prov nr:** 41826-41828 **Antal sågprov:**
Dendrokronologiskt objekt: 41826-41827"Smålandshus" två våningar västra tvärväggen, 41828 regnskydd vid busshållplats

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; beskrivning	Träd-slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta helt utbild-ad årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Äldsta årsring i provet.
41826	0 el 179cm	**Tall**	143	Sp 73, W	1764	**V 1764/65**	1621
41827	0 el 179cm	**Tall**	137	Sp 69, W	(1758)	(V 1758-59)	(1621)
41828	kub	**Gran**	116	Ej W	Ej datering		

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter.

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Proverna i bostadshuset är tagna i golvnivå och på 179 centimeters nivå. Dessa prov är inte märkta och visuellt snarlika. Ett prov 41826, dateras så att virket är avverkat **vinterhalvåret 1764/65**, det andra provet 41827, är avverkat vinterhalvåret 1758/59 men det senare provet uppnår inte de kriterier vi ställer på en helt säker datering (nedan förda diskussion förutsätter att även vintern 1758/59 är en säker datering). Proverna dateras inte sinsemellan som annars är vanligt för virke taget från gemensam ståndort/skog. Möjligen är detta en fastighet utan eller lite egen skog på 1760-talet, så att man har köpt in virke och därmed fått virke med skilda åldrar och ståndorter.
Ett annat scenario kan vara att man byggt upp byggnaden under flera år så att man får succesivt yngre virke uppåt i byggnaden. Fler prover behövs för att våga ange exakt byggnadsår men som läget är nu bör byggnaden vara uppförd 1765 eller något år senare på 1760-talet.

Kuben är tagen från en tidigare busshållplats. Denna är av **granvirke** och har vuxit under många år som en underståndare, närmare 88 år (+de år som saknas från märgen i provet till groddåret). Användes förr som skidstavar och kallas därför stavgranar tills de blir för stora. Denna går inte att datera.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan
”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.
”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.
I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.
”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17±7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.
”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.
”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Vid extern kommunikation av resultaten i den här rapporten önskas omnämnande av laboratoriet.
Vid referens till rapporten: *Linderson, H. 2024 DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV BOSTADSHUSET PÅ HAMMELSBO 1:8 I GNOSJÖ.. Nationella laboratoriet för vedanatomi och dendrokronologi rapport 2024:83. Lund: Lunds universitet.*

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891